

Oud Woudenberg is een uitgave van Stichting Oud Woudenberg voor donateurs. De stichting is opgericht op 15 december 1955 en heeft als doelen:

1. *Het verzamelen en tentoonstellen van voorwerpen van oudheidkundige aard,*
2. *Het verhogen van de kennis van de geschiedenis,*
3. *Het naspeuren van de zeden en gewoonten in heden en verleden, betrekking hebbend op of gevonden in de gemeente Woudenberg en omgeving.*

Bestuur: J. de Kruijff, voorzitter
O.G.A. Honders, secretaris
H. Schouten, penningmeester
J. van Egdom, W. de Greef, P.D. de Kruif, M. de Man,
A. Robbertsen-Moesbergen, C.Ph. Roodnat,
A. Schaling-Meijdam, leden

Telefoon: (033) 286 36 49 (secretaris)
E-mail: mail@oudwoudenberg.nl
Website: www.oudwoudenberg.nl
Postadres: Postbus 2, 3930 EA Woudenberg

Oudheidkamer Dorpsstraat 40d, 3931 EH Woudenberg (2e etage Cultuurhuis)

De tentoonstellingsruimte hierin is geopend:

-maandag 13.30-16.00u, -dinsdag 10.00-12.30u
-woensdag 13.30-16.00u, -vrijdag 18.30-20.30u
-groepen op afspraak

De onderzoeksruimte hierin is geopend op maandag van 13.30 tot 16.00u.

Donatie: vanaf € 12,50 per jaar, waarvoor u een acceptgiro ontvangt

Giften: zijn welkom op rekening 3724.34.401

Legaten: bij testament zullen met erkentelijkheid worden geaccepteerd

De stichting is erkend als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Voor particulieren zijn donatie en giften fiscaal aftrekbaar. Legaten zijn voor de stichting vrij van successierecht.

Redactie: P.D. de Kruif
H.G. Moesbergen
W. de Greef, eindredactie en vormgeving

Oplage: 850

Verschijning: 4x per jaar of 3x per jaar + 1x De Klapperman (=themanummer)

Druk: Woudenbergse Drukkerij BV, Woudenberg

ISSN: 1571-456X

Inhoud

1. Woord vooraf	2
2. De RK kerk in Woudenberg, een persoonlijke geschiedenis	3
3. Opening nieuwe Oudheidkamer in het Cultuurhuis	12
4. Jaarlijkse uitstapje naar kasteel en boerderij	24
5. Reactie op <i>De Klapperman</i> van november 2010	27
6. Nieuw bestuurslid	28
7. Informatie via uw e-mailadres	28
8. Nieuwe <i>Klapperman</i> over boerderij De Lagemaat	28

1. Woord vooraf

Voor u ligt het tweede nummer van het blad *Oud Woudenberg* van dit jaar. Het hoofdartikel is een persoonlijke geschiedenis over de rooms-katholieke kerk in Woudenberg van onze dorpsgenote mevrouw L.P.M. (Lisette) van Groeningen-Mank. Haar verhaal sluit mooi aan bij het komende 50-jarige bestaan van de katholieke gemeenschap hier in het dorp waarvan de kerk staat aan de Willem de Zwijgerlaan.

In vorige nummers van ons blad hielden wij u op de hoogte van de voortgang van de verhuizing van de Oudheidkamer van de Schoolstraat naar het nieuwe Cultuurhuis aan de Dorpsstraat. Nu is het zover.

Op 30 maart jl. is ons nieuwe onderkomen officieel geopend door burgemeester mevrouw T. Cnossen-Looijenga in aanwezigheid van vele genodigden.

De openingsspeech van voorzitter Johan de Kruijff is verderop in dit exemplaar van *Oud Woudenberg* afgedrukt. Zo krijgt u een goed beeld wat er de afgelopen tijd is gebeurd.

Het artikel wordt afgesloten met een foto-impressie.

Daarna nodigen wij u uit voor het jaarlijkse uitstapje op 19 september a.s. Het plan is om kasteel Anholt in Isselburg te bezoeken, net over de Duitse grens. 's Middags gaan we naar een traditionele boerderij ergens in Oost-Nederland.

Helemaal uit Frankrijk kwam er een reactie binnen op *De Klapperman 'Bestuurders van Woudenberg tussen 1739 en 1852'* uit 2010.

Hierna heet onze voorzitter een nieuw bestuurslid welkom, namelijk mevrouw A. (Jeanine) Schaling-Meijdam.

Vervolgens doen wij een oproep om uw e-mailadres aan ons door te geven om u ook op die manier te kunnen informeren.

Tenslotte brengen wij onder uw aandacht dat in december 2012 weer een *Klapperman* zal verschijnen. Deze gaat over boerderij De Lagemaat en de families die hier hun naam aan ontleen.

Wim de Greef, eindredacteur

2. De RK kerk in Woudenberg, een persoonlijke geschiedenis

Vier december 1965, een koude zaterdag!

Het was een koude zaterdag, een spannende dag. Tot nu toe hadden we sinterklaas altijd 's morgens gevierd. Dan kwamen we uit bed rollen, vlogen we op het nieuwe speelgoed en lekkers af, dat op tafel lag, bij je eigen plek-je en begon je meteen te spelen, met een schuine blik op wat de anderen gekregen hadden.

Maar dit jaar, nu mijn broer, mijn zus en ik 13, 12 en 11 jaar waren, zouden we het voor het eerst 's avonds vieren. Mijn zus en ik hadden samen ook wat cadeautjes gekocht en verstoppt in een surprise. We konden niet wachten en speelden, ruzieden en verveelden ons op onze kamers boven.

Toen schrokken we op van de sirene van de brandweer. Ik had op school geleerd hoe je aan de sirene kon horen wat voor gebouw er in brand stond of hoe erg de brand was. Aangezien de sirene nogal vaak ging, bedacht ik dat het misschien een kerk was die in brand stond. We stoven naar beneden en wilden erop af, maar werden tegen gehouden door ons moeder.

Mijn ouders hadden net de koffie op en mijn vader ging terug naar de rooms-katholieke kerk, waar hij bezig was met de reparatie van de olieka-chels. Ja hoor, ik had gelijk; het was een kerk die in brand stond, onze kerk! Spannend! Maar, we mochten er niet heen en toen mijn vader eenmaal terug was, bracht hij de overbuurman mee. De hele middag kwamen en gingen er mensen, er werd gebeld en overlegd.

De Heilige Mis moest de volgende dag toch ergens doorgaan. En ja, de Hervormde Evangelisatie stelde de gymzaal aan de Geeresteinselaan ter beschikking voor twee zondagen! Mijn vader typte en stencilde een korte nieuwsbrief, die we daarna met elkaar gevouwen hebben. Wij hadden geen auto, maar in de loop van de middag kwamen een oom en tante uit Rhenen over, die met ons het sinterklaasfeest zouden vieren. Na het avondeten, maar vóór het sinterklaasfeest begon, moesten we eerst brieven rondbrengen bij de parochianen. Ome André ging met mijn oudere zus brieven rondbrengen in het buitengebied van het dorp, met de auto. Ik 'mocht' de brieven rondbrengen dichterbij, op de fiets! En wat was het koud!

We woonden nog maar kort in Woudenberg en ik wist nog niet erg goed de weg, want wij fietsten voornamelijk heen en weer naar Maarn waar we de

katholieke Theresiaschool bezochten, net als andere kinderen uit katholieke families in Woudenberg.

Maar ik herinner me heel goed, dat ik al fietsende de maan door de bomen zag schijnen en vanzelf sinterklaasliedjes in mijn hoofd kreeg over koude decemberdagen.

Het was heerlijk om daarna in ons warme huis sinterklaas te vieren.

Alle spanningen van de verwarrende, drukke dag vielen weg....

Hoe het begon en verder ging...

Jarenlang hebben degenen uit Woudenberg die katholiek waren, in Maarn gekerkt. Dat ging in die tijd natuurlijk op de fiets en soms zelfs lopend. Door import van jonge mensen van elders groeide het aantal katholieken in Woudenberg. De groep die op en neer fietste van Woudenberg naar Maarn werd steeds groter.

De vraag rees of er niet een eigen kerk op het dorp kon komen.

Zo werd er eind 1960 een werkgroep samengesteld die zich hierop oriënteerde, onder leiding van de heer R.P. de Beaufort. Het samen ergens naartoe werken zorgde voor een hechte verbondenheid met elkaar.

Er zijn gesprekken gevoerd met de gemeente en daaruit bleek dat men een gedeelte van de weilanden ten zuiden van de Schans bestemd had voor 'bijzondere bebouwing'.

Het bisdom Utrecht heeft toen een stuk grond aangekocht van de gemeente om daar de kerk op te bouwen. Daarmee is destijds het startschot gegeven voor de verkaveling van dit gebied.

De bouwkundige J. Wiegers hoorde van een leegstaand noodschooltje dat bij de katholieke parochie van Hilversum hoorde. Ze zijn er gaan kijken en de parochie daar stemde ermee in dit houten gebouwtje voor een luttel bedrag te verkopen aan de rooms-katholieke gemeenschap in Woudenberg, mits men het zelf kwam afbreken en halen.

Vol enthousiasme heeft een aantal mensen van de kerkgemeenschap dit gebouwtje gedemonteerd en vervoerd en is men op zoek gegaan naar een plek voor opslag. Het was niet makkelijk om daar iemand bereid toe te vinden. Iemand van de 'import'-katholieken werkte destijds op het bedrijf van de heer Zwaneker aan de Maarsbergseweg en deze gaf toestemming om het noodgebouw op zijn terrein op te slaan.

Daarmee kwam het proces op gang van het aanvragen van vergunningen om een kerk te mogen bouwen. Dat was een langdurig proces in het destijds voornamelijk protestantse dorp. Gedurende dit traject heeft de katholieke gemeenschap een plek gezocht om alvast ergens in Woudenberg de zondagse diensten te kunnen houden. Zij kregen toestemming om daarvoor de achterzaal te gebruiken van hotel-restaurant De Schans. Gedurende zo'n twee jaar zijn daar de Heilige Missen gevierd onder leiding van Pater De Jong van de Don Bosco congregatie in Oud Leusden.

Dat betekende dat het houten noodgebouw zo'n twee jaar opgeslagen is geweest, vóór de vergunning rond was.... Toen de vergunning er door was, heeft men de uit Zeeland afkomstige aannemer Barentsen bereid gevonden om mee te werken en kon eindelijk de bouw beginnen. Barentsen heeft de fundering gemetseld en mee geholpen het houten karakas te plaatsen. De parochianen hebben zelf het gebouw in elkaar gezet, de planken vast gespijkerd, leidingen gelegd enz. Overal vandaan kwamen de benodigde materialen, spullen en kennis. Zo gaf de familie Van Saasse van hotel-restaurant De Nieuwe Poort twee grote oliekachels op petroleum, omdat ze zelf op gas overgingen. In die tijd stopten de katholieke diensten in de Elleboogkerk in Amersfoort. De spullen uit die kerk kwamen te koop. Voor kleine prijsjes stond men de houten kerkbanken af voor haar zustergemeente in Woudenberg, mits ze die zelf kwamen halen. Uit dezelfde kerk kwamen nog meer spullen zoals de grote kaarsenstandaards c.q. kandelaars. Alle leden van de kleine Woudenbergse katholieke gemeenschap voelden zich betrokken bij dit hele proces en iedereen hielp mee met het kopen van spulletjes voor een habbekrats. Er waren daar in die tijd nog geen subsidies voor. Aanvankelijk hielpen er velen mee met de bouw, naarmate het langer duurde werd dat aantal behoorlijk minder, maar men was de aanhouders dankbaar toen het resultaat er stond: op 30 oktober 1964 werd de noodkapel ingewijd via het bisdom Utrecht.

In de twee jaar dat er gekerkt werd in De Schans is de katholieke gemeenschap gegroeid tot 28 gezinnen. Er werden taken verdeeld en opgepakt en er werd een kerkkoortje gevormd. De gemeenschap bleef doorgroeien nadat men de noodkapel betrokken had. De heer Eijbergen, tuinman en kweker, was de eerste koster en hij zorgde uiteraard ook voor de enorme tuin

rondom de kerk. Van die tuin is later een stuk verkocht voor de bouw van de Prangelaarschool.

Er waren enkele vrouwelijke parochianen die beurtelings het gebouw schoonhielden. Het kerkkoor groeide, men bezocht elkaar, men zorgde zoveel mogelijk zelf voor het onderhoud van het gebouw enz.

De oliekachels achter in de zaal, werkten niet zo goed. Daar moest naar gekeken worden door een technisch persoon. De heer A. Mank en de heer Ten Hove waren technici en zij gingen op 4 december 1965, een zeer koude zaterdag, eens kijken wat ze eraan konden doen. Nadat zij de kachels aan gedaan hadden, bleven ze een halfuurtje wachten. Alles ging goed. Toen zijn ze eerst thuis koffie gaan drinken om de kachels gelegenheid te geven de toegevoerde petroleum op te branden.

Toen ze later terug kwamen bij de kerk, was de brandweer inmiddels bezig met blussen.

Er was een lek in de petroleumtoevoer naar de kachels, waarbij de toevoer opvang overliep, zodat er teveel petroleum bij het vuur kwam. Het vuur likte de overgelopen petroleum op, waardoor de vloer vlam vatte en er ook een enorme rookontwikkeling ontstond.

De overbuurman van de kerk op de Willem de Zwijgerlaan, de heer B. van Naalten, zag die rook en belde de brandweer. Zij waren eerder ter plekke dan degene die wist waar de kachels stonden. Er werd geblust door een ruitje in te slaan en naar binnen te spuiten. Verderop stonden ze te discussiëren hoe de indeling van de kerkzaal moest zijn. Tegen de tijd dat degene kwam die wist waar de kachels stonden, was er al veel schade ontstaan. Zelfs burgemeester Hosang is komen kijken bij de brand.

Later hoorden we via onze melkboer Van de Vendel dat veel leden van de vrijwillige brandweer verplicht bijgeschoold moesten worden....

De Hervormde Evangelisatie gaf toestemming om hun gebouw, het oude gymnastieklokaal aan de Geeresteinselaan, twee zondagen te gebruiken. Gelukkig kon men daarna terecht in de hal van de Griftschool.

De inventaris van de kerk was niet meer bruikbaar, het plafond en de vloer moesten vervangen worden en uiteraard ook de kachels. En dat na slechts ruim één jaar, dat was een behoorlijke financiële strop voor de parochie.

De heer A. Mank heeft toen een brochure gemaakt en gestencild over de bouw en geschiedenis, inclusief enkele foto's van de noodkapel. Deze brochure is naar meerdere rooms-katholieke instellingen en congregaties gestuurd met de vraag om het herstel van de kapel te sponsoren.

De congregatie van de Zusters van Liefde in Tilburg heeft toen een bedrag van duizend gulden gegeven hiervoor. Dat bedrag is persoonlijk opgehaald door Pater De Jong en de heer Mank. Uiteraard had de katholieke parochie ook een brandverzekering. Zodoende stond er een paar maanden later weer een mooie noodkapel met een nieuwe vloer, plafond, inventaris en gaskachels. Deze tweede noodkapel was moderner en lichter. Men had gekozen voor een lichtgrijze linoleumvloer, witte plafonds en wanden en gewone stoelen! Het werd een feestelijke heropening.



De tweede noodkapel van de rooms-katholieke Catharinaparochie in 1966. De vorige was in december 1965 door brand onherstelbaar beschadigd. Zij staat op de plek waar tegenwoordig de stenen kerk staat. Gezien van west naar oost. (foto OW32236)

Op 14 april 1966 vond de eerste huwelijksinze-
ning plaats in de kerk van
rooms-katholieke parochie
Woudenberg:
Hans Schenk en
Marijke van Groeningen.

Dit is de tweede
noodkapel.
De kerk stond nog hele-
maal vrij in de weilanden
en de huizen aan de over-
kant van de kerk waren
nog in aanbouw.
(foto's collectie auteur)

gezien van
zuid naar noord



gezien van
noord naar zuid

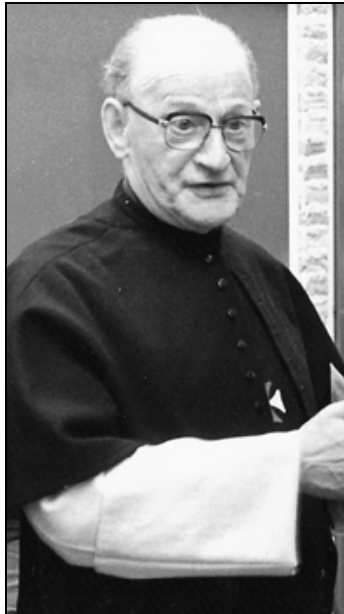




*Het moderne altaar voorin de kerk (boven) en het Maria altaar (links) in de tweede noodkapel van de rooms-katholieke parochie Woudenberg.
(foto's collectie auteur ca. 1967)*

Dankzij de kerkelijke hervormingen ten tijde van Paus Johannes XXIII mocht de Heilige Mis vanaf de jaren zestig in het Nederlands gedaan worden, met veel Nederlandse liederen. Ook mocht de priester met het gezicht naar de mensen gekeerd staan. Mede daarom was de parochie Woudenberg eigentijds en geliefd onder de vele jonge gezinnen.

Eind jaren zestig werden er jeugdavonden georganiseerd in de achterzaal van de Schans. Later kwamen er ook gespreksgroepen en werd er een jongerenkoor opgericht compleet met muziekcombo. De onkosten daarvan werden enige tijd gedekt door de opbrengst van de 'oppascentrale' van het jongerenkoor zelf.



Pater De Jong is niet lang gebleven, het was hem te eenzaam. Daarna deden pastores uit de omgeving beurtelings dienst, totdat op 11 maart 1968 pastor De Gruyter kwam, van de Kruisheren uit Amersfoort. Hij was al gepensioneerd, maar nog werkzaam en had daar ook plezier in. Hij is tot 4 januari 1981 pastor van de parochie Woudenberg geweest. Een gezellige 'vader' die graag bij mensen op bezoek kwam om te praten en lekker mee te eten. Hij had een kamer bij familie Van Saasse in hotel De Nieuwe Poort en hij heeft een kantoortje gehad in een slaapkamer bij familie Van Groeningen aan huis waar hij ook bleef slapen als familie Van Saasse op vakantie was.

*Pastor De Gruyter bij zijn afscheid in 1981.
(Foto OW32234, uitsnede)*

Vanwege waterschade aan het fundament van de kapel en door de groei van de katholieke gemeenschap, werd er al snel een plan gemaakt voor nieuwbouw; de huidige katholieke kerk. Deze werd op 19 december 1971 ingewijd door Kardinaal Alfrink. De Heilige Mis werd daarbij opgeluisterd door het christelijk gemengde koor Con Amore onder leiding van de heer Joop Schrijer, kapelmeester (dirigent) bij Defensie in Amersfoort.

Lisette van Groeningen-Mank

Over de schrijfster

Lisette van Groeningen-Mank is in 1954 in Tilburg geboren.
Haar ouders zijn in maart 1965 met hun kinderen naar Woudenberg verhuisd.
De in bovenstaand artikel genoemde heer A. Mank is haar vader.
Na nog anderhalf jaar op de rooms-katholieke Theresia basisschool in Maarn te hebben gezeten, heeft zij de MMS gevolgd op Onze Lieve Vrouw ter Eem en daarna heeft zij een leraressenopleiding gevolgd, eveneens in Amersfoort.
Op een paar jaar na, heeft zij vanaf 1965 altijd in Woudenberg gewoond, waar ze ook haar man ontmoette in de kerk.
Hun huwelijk is ingezegend door bovengenoemde Pastor De Gruyter.
Kort na hun huwelijk hebben ze een geestelijke ommekeer meegemaakt, waarna ze moeilijk nog aansluiting vonden binnen de katholieke kerk.
Ze zijn toen naar een evangelische gemeente overgegaan.
Terugkijkend hebben ze mooie herinneringen aan de begintijd van de rooms-katholieke gemeenschap in het dorp, die resulteerden in bovenstaand artikel.

3. Opening nieuwe Oudheidkamer in het Cultuurhuis



*Openingsspeech door voorzitter Johan de Kruijff
op 30 maart 2012 (Foto Betting Kroese)*

Hartelijk welkom op deze voor ons bijzondere dag, waarbij onze nieuwe Oudheidkamer officieel zal worden geopend.

Een speciaal welkom aan onze burgemeester, leden van het college en aan de raadsleden.

Dan een welkom aan Frank Knoppers, Hanneke Weijers en Simone van der Marck, de ambtenaren van onze gemeente waarmee we de laatste maanden heel intensief hebben samengewerkt.

Een hartelijk welkom aan onze vrijwilligers, sponsors, partners van het Cultuurhuis, vertegenwoordigers van omliggende historische verenigingen, vertegenwoordigers van de Cultuurhuisbeheerstichting, leveranciers, adviseurs, oud-bestuursleden en medebestuursleden van onze stichting en verdere genodigden, waaronder de pers.

Doelstelling van Stichting Oud Woudenberg

Samengevat is het doel van onze stichting: Woudenbergse zeden en gewoonten vastleggen en zichtbaar te maken. Al vanaf 1955, dus bijna zestig jaar, hebben we op verschillende locaties dit laten zien.

Een van de nestors van Stichting Oud Woudenberg is Cees van Ekris. Hij is zestien jaar voorzitter en trekker van onze stichting geweest. Mooi dat hij hier aanwezig kan zijn. Ik heb recent een interview met hem mogen houden. Het is indrukwekkend wat hij voor Woudenberg heeft betekend. Binnenkort zult u dit interview hier kunnen zien op het scherm naast mij. Deze Oudheidkamer is een prachtige voortzetting van wat hij en andere voorgangers zoals Wim van der Wiel, Gerrit Jetten, Henk Moesbergen, Geert Marringa en Lia Pater (oud-bestuursleden), en tientallen vrijwilligers hebben opgebouwd.

De gemeente Woudenberg heeft ons vijf jaar geleden, onder leiding van de toenmalige wethouder mevrouw J. Ravestein-van Endhoven, een mooie Oudheidkamer bezorgd aan de Schoolstraat.

Enkele jaren later werden wij gevraagd te verhuizen naar dit Cultuurhuis. Met gemengde gevoelens heeft het toenmalige bestuur besloten hier op in te gaan. De afgelopen twee jaar groeide het enthousiasme met de dag. In de Schoolstraat zaten wij redelijk onzichtbaar en met het centraal gelegen Cultuurhuis zien we uit naar een forse toename van bezoekers. Tot nog toe waren onze bezoekers meestal 50-plus en hadden we leerlingen van groep vijf van de Woudenbergse basisscholen op bezoek. Hierbij konden de kinderen zich uitleven in oude gebruiken. Wij voelen ons heel prettig met deze bezoekers en hopen van harte dat zij blijven komen. De categorie in de leeftijd tussen 12 en 50 jaar konden wij nauwelijks bereiken (landelijke trend) en daar gaan we ook wat aan doen.

Het Cultuurhuis waar de Oudheidkamer een plek heeft gekregen

In het afgelopen jaar werden verschillende leden van ons bestuur betrokken door het College en ambtenaren van de Gemeente Woudenberg bij het meedenken in de ontwikkeling van dit mooie Cultuurhuis.

De opleve-ring van onze ruimten door bouwbedrijf Morren verliep voorspoedig. Het overleg met bouwbegeleider Rien Zwemer was prettig. Professionele begeleiders hebben ons in verschillende stappen gebracht tot waar we nu zijn.

Het is niet af en het zal nooit af zijn, maar het resultaat is verbluffend en een mooie basis om samen in te werken.

De nieuwe Oudheidkamer gaat met haar tijd mee

Doel is te verbinden, te ontmoeten, verhalen te vertellen en Woudenbergse gewoonten en zeden te beleven.

Bij de nagebouwde luifel en toog van het Bondscafé, dat vroeger aan de Geeresteinselaan stond, vlakbij kruispunt De Poort, is de plek waar we gasten, Woudenbergers en belangstellenden, elkaar laten ontmoeten.

Woudenbergse verhalen worden hier verteld, ondersteund met foto's.

In de tentoonstellingsruimte zullen wisselende thema's te zien en beleven zijn, zoals de kleder-(streek)dracht, de nagebouwde schoolklas anno 1930 en nagebouwde woonkamer/heerd van rond het jaar 1900.

Verder zijn er de exposities van de kerk, het gemeentehuis, de landgoederen, de tabaksteelt, de kastelen en ridderhofsteden en is er de tafel:

Reis door de Woudenbergse tijd.

Vervolgens is het goed om plaats te nemen aan de oude raadstafel (in gebruik geweest in de periode 1936-circa 1960) om wat te drinken.

Woudenberg ligt op de scheidslijn Utrecht-Gelderland. Veel conflicten tussen de hertog van Gelre en de bisschop van Utrecht werden uitgevochten op ons grondgebied. Daardoor is door de eeuwen heen veel van onze bezittingen gesloopt en een deel daarvan willen wij zichtbaar maken.

Onze onderzoekafdeling heeft de afgelopen jaren veel materiaal over onze zeden en gewoonten digitaal gemaakt, alleen was het nog niet toegankelijk. De verhuizing bracht ons op het idee dit te combineren door:

Digitale toegankelijkheid binnen en buiten de Oudheidkamer

In de Oudheidkamer is de tafel *Reis door de Woudenbergse tijd* aangebracht. Op vijf aanraakschermen kun je bladeren in tekst en/of foto's uit de onderzoeksruimte in vijf tijdspannen, waarbij ook de huidige tijd niet ontbreekt. We maken ongetwijfeld op termijn ook de leiderschapseffecten zichtbaar van onze nieuwe burgemeester. We kijken uit naar haar motto: *Trouw zijn en recht doen.*

Bij de thema's worden *tablets* op standaards geplaatst met specifieke cultuurhistorische informatie. We hebben de aankoop uitgesteld in afwachting van de verbeterde *I-pad3* (voor de kenners).

Maar nu is het buiten de Oudheidkamer ook mogelijk je een groot deel van deze informatie eigen te maken als je over de juiste telefoon of *tablet* beschikt. Archief Eemland heeft software laten ontwikkelen waarbij je op locatie historische informatie kunt oproepen. Dankbaar hebben we deze software tegen een laag tarief kunnen aanschaffen.

Nu kan de Woudenberger met weinig tijd of de toerist op zijn/haar moment op een moderne manier toegang krijgen tot cultuurhistorische informatie van ons mooie Woudenberg.

Openingstijden

Vanaf volgende week zijn we wekelijks gedurende vier dagdelen geopend en daarvoor hebben we dertig gastvrouwen/heren geselecteerd. Afhankelijk van de ervaringen zullen we na verloop van tijd deze openingstijden evalueren.

Samenwerking

In dit Cultuurhuis zijn de volgende partners gehuisvest: de Openbare Bibliotheek, Kunst en Cultuur, de VVV en de Rabobank. Wij zullen samen met de cultuurcoördinator Hanneke Weijers activiteiten ontplooiën. Nu we verzameld zijn in één gebouw zal dat meer kans krijgen te groeien.

Het beeld van schoolmeester Allers is bijvoorbeeld gemaakt door Kunst en Cultuur en staat nu in onze schoolklas.

In april wordt in samenwerking met de Openbare Bibliotheek, in het kader van *Het jaar van de historische buitenplaatsen*, een lezing gehouden.

De afgelopen weken hebben we regelmatig elkaar kunnen helpen en dat alles is veelbelovend.

Bedankt

Eerst wil ik alle betrokkenen van de Gemeente Woudenberg heel hartelijk bedanken dat zij het mogelijk hebben gemaakt dat wij nu hier zijn met deze mogelijkheden.

Het begon zoals ik al eerder zei, onder leiding van voormalige wethouder mevrouw J. Ravestein-van Endhoven en de raadsleden die er van harte mee instemden. De uitwerking gebeurde onder leiding van wethouder J.C. Schreuder. De niet aflatende inzet van projectleider Frank Knoppers in samenwerking met gemeentesecretaris Simone van der Marck. Hanneke Weijers als cultuurcoördinator doet meer dan haar functie vraagt.

Aannemer Morren heeft in samenwerking met gemeentelijk bouwcoördinator Rien Zwemer vrijwel al onze bouwkundige wensen heel fraai ingevuld. Een prachtig en toegankelijk gebouw is het resultaat.

Klaartje Molthof is onze raadgever voor de algemene inrichting maar heeft ons ook deskundig geholpen met onze themakeuzes in de Oudheidkamer.

Daarna heeft onze thema-inrichter Nelleke Robbertsen ons met vaste hand begeleid in de opbouw van de thema's met als motto: *eenheid in kleur*.

Verder wil ik onze leveranciers bedanken voor hun betrokken inbreng waaronder de softwareleverancier AB-C media. Dank aan Digishop, zij hebben er voor gezorgd dat wij de juiste automatiseringskeuzes hebben gemaakt. Landschap Erfgoed Utrecht gaf gerichte adviezen en trainingen.

Dan onze vrijwilligers en ik wil daar enkelen van noemen die boven zich zelf uitstegen.

Ivo Verbeek heeft onder leiding van aannemer Piet Legemaat deze prachtige toog en luifel anno 1900 van het voormalige Bondscafé uit onze vorige Oudheidkamer een nieuw leven gegeven.

Ody Honders is een vakman in de bouw van de tafel *Reis door de Woudenbergse tijd* en hij liet opnieuw zijn talenten zien in het afwerken van de nagebouwde toog en luifel van het Bondscafé. Jan van Egdom is onze coördinator van de nieuwe huisvesting met bijbehorende contracten.

Annie Robbertsen, onze beheerder van de Oudheidkamer, is de ontwikkelaar van het schoolklasje uit 1930 en woonkamer/heerd anno 1900. Zij is heel veelzijdig en met haar man Cor en vrijwel haar hele gezin hebben zij het leeuwendeel bijgedragen in de opbouw van de thema's.

Piet de Kruif is de coördinator van het kerkthema en hij wordt bijgestaan door ds. Pieter Koekkoek. Verder is Piet de inrichter van de vitrines en een perfecte souffleur, vanwege zijn kennis als voormalig voorzitter.

Van de website www.woudenbergopdekaart.nl is Eric Schaling onze coördinator. De informatie die hij hiervoor gebruikt kan hij putten uit onze uitgebreide collectie (met name foto's) die in de loop der jaren is opgebouwd. De collectie wordt beheerd, geordend, beschreven en gedigitaliseerd in de onderzoeksruimte. Onder leiding van Cor Roodnat, Wim de Greef en oud-bestuurslid Lia Pater is hiervoor al veel werk verzet.

Verder heel veel dank aan alle vrijwilligers voor hun tomeloze inzet, samen goed voor meer dan vierduizend uur.

Over twee weken willen wij hen in het zonnetje zetten, tijdens een besloten, gezellig samenzijn.

Nogmaals hartelijk dank aan allen.

Wij zijn aan zet om onze cultuurhistorische bijdrage te leveren door *Woudenberg op de kaart* te ontwikkelen en bij te houden.

Johan de Kruijff, voorzitter

Foto-impressie



Het bestuur van Stichting Oud Woudenberg in een nog lege nieuwe Oudheidkamer bijeen, klaar om te beginnen met de inrichting.

Staand v.l.n.r. Mees de Man, Cor Roodnat, Jan van Egdome, Piet de Kruif, Herman Schouten en Johan de Kruiff.

Hurkend v.l.n.r. Annie Robbertsen-Moesbergen, Wim de Greef en Ody Honders.

(foto Piet de Kruif, 1 februari 2012)



Op de voorgrond v.l.n.r. de heren H.G. Moesbergen en C.J. van Ekris, beiden oud-voorzitter, de heer C.Ph. Roodnat, bestuurslid en de heer G.D. Marringa, oud-bestuurslid. Op de achtergrond de heer J.J. Timmer, oud-bestuurslid en de heer D.A. Eilander, onderzoeksmedewerker. (Deze foto en de foto's hierna zijn gemaakt door Betting Kroese tijdens de opening.)



Oud-bestuurslid Wim van der Wiel (met stropdas) te midden van de vrijwilligers Theo Heine, Hans van de Munt en Dirk Stuivenberg.



Overzicht van de tentoonstellingruimte in de nieuwe Oudheidkamer met geïnteresseerde gasten tijdens de openingsspeech van voorzitter Johan de Kruijff.



De aangrenzende onderzoeksruimte met de collectie boeken, foto's, krantenknipsels en themaverzamelingen.



Prachtig nagebouwd schoolklasje uit 1930 (boven) en woonkamer/heerd met bedstee uit 1900 (onder). Door bestuurslid Annie Robbertsen bedacht en met veel hulp van haar man Cor en hun kinderen uitgevoerd.





Burgemeester T. Cnossen-Looijenga (midden) geflankeerd door de wethouders D.P. de Kruif (links) en J.C. Schreuder, verricht de openingshandeling. Met de afstandsbediening zet zij het grote beeldscherm aan (onder). Hiermee wordt de website www.woudenbergopdekaart.nl getoond.



Vrijwilliger Eric Schaling is nauw betrokken geweest bij de ontwikkeling van de website. Hier geeft hij een toelichting,



De ontvangst bij de entree werd verzorgd door oud-voorzitter en bestuurslid Piet de Kruif en nieuw bestuurslid Jeanine Schaling in streekdracht. Op de achtergrond het nieuwe gestileerde logo.



Jonkheer P.C. Hooft, heer van Woudenberg, Geerestein en Groenewoude met zijn echtgenote bekijken een maquette van ridderhofstad Geerestein.



Hanneke Weijers cultuurcoördinator, Rien Zwemer, bouwmanager Cultuurhuis en projectleider Frank Knoppers, allen namens de gemeente Woudenberg.



De catering liep op rolletjes.

4. Jaarlijkse uitstapje naar kasteel en boerderij

Op woensdag 19 september is het weer zover. Dan is ons jaarlijkse uitstapje.



Kasteel Anholt in Isselburg (D).
(foto: <http://www.golfhotel.info/deutschland/isselburg-anholt>)

Waar is de reis naartoe?

Ons eerste doel is kasteel Anholt in Isselburg, net over de Duitse grens links van de A12. Chauffeur Bertus Brouwer weet de weg! Een beetje binnendoor, maar wel op tijd voor de koffie.

De oorspronkelijke delen van het kasteel (de dikke toren) dateert uit de 12e eeuw. In de 14e eeuw is het kasteel vergroot en later als barokke residentie omgebouwd. In de Tweede Wereldoorlog werd het zwaar beschadigd. Het is in de periode na 1945 door de vorst Nicolaus Leopold van Salm-Salm (uit de familie die het kasteel als sinds 1645 bewoont) gerestaureerd. De slotgrachten worden gevoed door de Oude IJssel. Aan het einde van de 19e eeuw is een prachtige parktuin aangelegd. Ook deze heeft de oorlog niet overleefd. In 1966 is die in oorspronkelijke vorm gerestaureerd met het karakter van rots-, stenen-en alpinetuin. Na 1966 heeft kasteel Anholt zijn museale functie gekregen omdat het niet meer voor permanente bewoning geschikt was. In het museum is de grootste collectie schilderijen (circa zevenhonderd) uit privé bezit in Nordrhein-Westfalen tentoongesteld. De werken zijn onder andere van de meesters Rembrandt, Van Goyen, Breughel en Holbein. Bovendien is er

een grote collectie van Chinees-, Japans-, Nederlands- en Duits porcelein uit de 17e en 18e eeuw. Alles is te zien in de biljartzaal, de paradezaal, de marmeren kamer, de ridderzaal en de groene kamer, waar ook de wandkleden, leerbehangsels, renaissance- en barokmeubelen, jachtgeweren, munten en het rariteitenkabinet het museum compleet maken.

In twee groepen zullen we het onder leiding van Nederlandstalige gidsen beleven. Dames, hoge hakken vanwege de 'poepekeien' thuis of in de bus laten! Rollators zijn geen probleem.

Om 10.00 uur gebruiken wij koffie en gebak in het kasteel. Na de rondleiding genieten we daar omstreeks 12.15 uur ook van een uitgebreide lunch *mit deutschen Brot, Fleisch, Käse, Kroketten und Suppe*.
Guten Appetit!

Om 14.00 uur vertrekken we weer richting Nederland. Op naar enkele zeer oude boerderijen en leefvormen. Ervaar het oude boerenleven uit vervlogen tijden. Waar? Dat houden we nog even geheim.
De versnapering terplekke is overigens voor eigen rekening. Maar als dat een heerlijk koel en ambachtelijk biertje is uit het eigen Brouwhoes, zal dat 'de pijn' snel verzachten.

Om 16.30 uur klinkt 'de fluit' voor het vertrek naar *Wombarg* voor het diner. Een goed diner, zoals u gewend bent. Deze keer houden we het 'dorps'. Chauffeur Bertus Brouwer parkeert naar verwachting rond 18.00 uur zijn 'glazen wagen', u raadt het al (en hoe kan het anders bij deze bewoordingen) bij hotel-restaurant Schimmel.
Einde van een indrukwekkende dag.

Inschrijven voor deze dag kan door middel van het bijgaande inschrijfformulier. Dat kunt u ingevuld in de bus doen op Rembrandtlaan 40. Vanzelfsprekend kunt u ook bellen naar (033) 286 36 49 (Ody Honders) of mailen naar mail@oudwoudenberg.nl

U weet het: Vol is vol! Vorig jaar was de bus binnen vier dagen volgeboekt en er zijn maar zestig plaatsen beschikbaar.

Nadat wij uw inschrijving hebben bevestigd, verzoeken wij u € 57,50 per persoon over te maken op rekeningnummer 3724.34.401 t.n.v. Stichting Oud Woudenberg, onder vermelding van *Uitstapje*.

Vertrek op 19 september 's ochtends om **08.30 uur** precies **vanaf het Cultuurhuis**. Let op: de Schoolstraat is echt verleden tijd.

Ody Honders, secretaris

5. Reactie op *De Klapperman* van november 2010¹

In november 2010 verscheen *De Klapperman 'Bestuurders van Woudenberg tussen 1739 en 1852'*, door drs. ing. J.W. van Maren.

Als reactie hierop stuurde mr. A.J.A. Labouchere wonende in Frankrijk ons in oktober 2011 een brief.

Hij schreef ondermeer het volgende:

'Hartelijk dank voor het toesturen van de Klapperman gewijd aan het bestuur van Woudenberg. Ik heb er met veel plezier in gelezen en veel geleerd.'

'Het lijkt me echter dat er in de stamboom Lagerwey een paar data niet helemaal goed zijn vermeld, en in elk geval is volgens mij Jannetje Lagerwey geen kind van Gijsbert.'

De stamboom is het schema Lagerwey dat vermeld staat op pagina 33 van *De Klapperman*. De heer Labouchere stamt uit deze familie.

De briefschrijver vervolgt:

'Jannetje is een kind van Gijsbert Lammerts Lagerwey, een broer van Anthonie Lammerts Lagerwey, de schepen. Hij stamt uit de -grotere- (andere) familie (Lagerwey) die begint met Dirk van de Wetering alias aan de Lageweyde, vader van Lambert Dirks Lagerwey aan de Dwarswetering. Lambert had een uitgebreid nageslacht uit zijn zoons Dirk, Teunis en Anthonie, terwijl het nageslacht van de twee jongste broers Gijsbert (de vader van Jannetje) en Klaas is uitgestorven.'

'Ik stuur een sterk vereenvoudigde genealogie Lagerwey mee.'

Hieruit kunnen de volgende verschillen worden opgemaakt van geboorte- en overlijdensjaren van personen die vermeld worden in het stamboomschema Lagerwey in *De Klapperman* op pagina 33.

<u>gegevens in het stamboomschema</u>	<u>gegevens van de heer Labouchere</u>
Gijsbert Lagerwey 1680 - 1748	1680 - 1732
Jannetje Lagerwey 1711 - 1783	1711 - 1789
Hendrik Lagerwey ca1712 - ca1760	1712 - 1768
Jan Lagerwey 1734 -	1739 - 1819
Matthijs Lagerwey ca 1735-1807	1748 - 1807
Oth Gijsbertse van Geitenbeek	Oth van Geitenbeek (Hendrikzn)
Gijsbertje Lagerwey 1753 - ...	1753 - 1818
Matthijs van Geitenbeek 1780 - ...	1780 - 1809

¹ Met (tussen haken) opmerkingen van de redactie.

6. Nieuw bestuurslid

Eind van dit jaar verlaat de heer J. (Jan) van Egdom het bestuur van Stichting Oud Woudenberg. Om tijdig in deze vacature te kunnen voorzien hebben we mevrouw A. Schaling-Meijdam voor een bestuursfunctie gevraagd. Het doet ons deugd dat Jeanine zonder aarzelen 'ja' heeft gezegd.

Namens het voltallige bestuur heet ik je van harte welkom als algemeen bestuurslid. Ik wens je een mooie tijd toe.

Johan de Kruijff, voorzitter

7. Informatie via uw e-mailadres

Tot nu toe houden wij u op de hoogte van onze activiteiten via ons blad, onze website en via verschillende kranten.

We zijn van plan dit ook via e-mail te gaan doen.

Indien u daarvoor belangstelling heeft, verzoeken wij u uw e-mailadres aan ons door te geven.

Dit kan door een e-mail te sturen aan: mail@oudwoudenberg.nl

Wilt u daarin de volgende gegevens vermelden:

De heer en/of mevrouw, voorletters en achternaam, straat en huisnummer, postcode en woonplaats.

8. Nieuwe *Klapperman* over boerderij De Lagemaat

In december zal er een nieuwe *Klapperman* verschijnen.

Deze gaat over de geschiedenis van boerderij De Lagemaat, gelegen op Strubbelenburg. Schrijver is wijlen oud-bestuurslid van onze stichting de heer C. Wolswinkel Lzn.

Hiermee lossen wij een belofte in aan de heer Wolswinkel, zijn vrouw en kinderen gedaan. De heer Wolswinkel is agrariër geweest op De Lagemaat, die nu wordt bewoond door het gezin van een van zijn kinderen.

Boerderij De Lagemaat is nieuw gebouwd voor Bart Thijssen toen hij in 1694 trouwde met Hanna van Overeem. Hun talrijk nageslacht ging en gaat door het leven onder de naam (Van de) Lagemaat en Legemaat. Zowel de geschiedenis van de boerderij als van de nakomelingen van Bart en Hanna komen aan bod.

De redactie is al enige tijd doende om het manuscript, dat deels is uitgetikt door Germa van Straalen, dochter van oud-bestuurslid T. van Straalen, verder op de computer te verwerken. De bijbehorende afbeelding moeten nog worden ingescand. Daarna kunnen tekst en foto's digitaal worden opgemaakt om gedrukt te worden.

Zoals gebruikelijk ontvangt iedere donateur één exemplaar van *De Klapperman* gratis.

Wij kunnen ons voorstellen dat u, als u bijvoorbeeld Van de Lagemaat heet, extra exemplaren zou willen hebben. Dit is mogelijk. U kunt extra exemplaren van *De Klapperman* bestellen voor de prijs van €3,-.

U kunt uw bestelling doorgeven op ons e-mailadres:

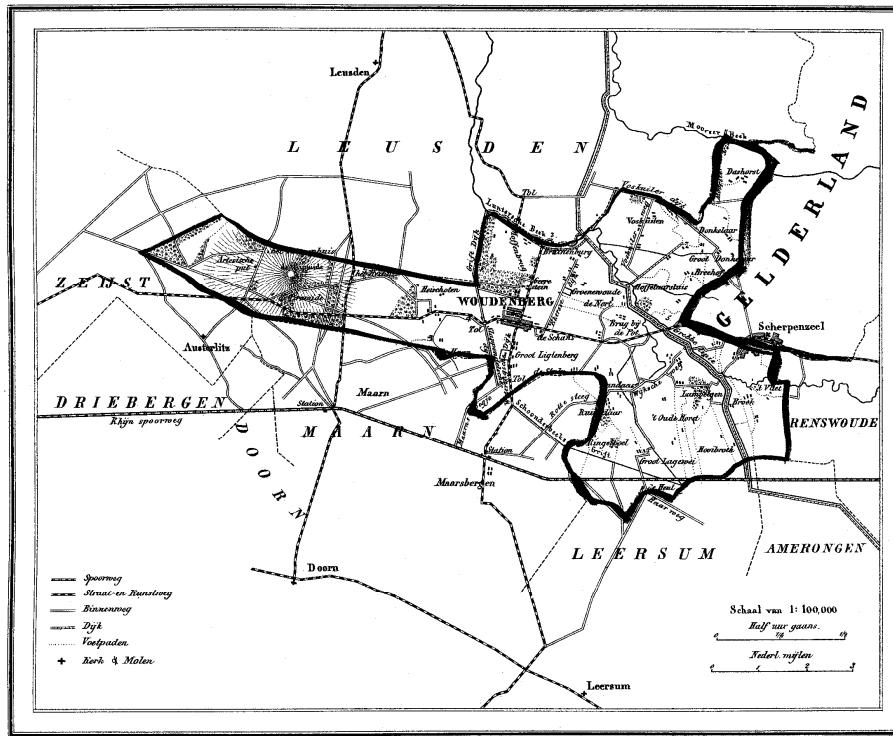
mail@oudwoudenberg.nl of bellen naar Piet de Kruif (033) 286 72 38.

De sluitingsdatum is 1 oktober 2012.

Nadat u het **gratis** exemplaar in december 2012 ontvangen heeft, kunt u uw **extra** bestelde exemplaren ophalen en betalen in de Oudheidkamer in het Cultuurhuis. Voor de openingstijden zie het colofon voorin dit blad.



*Boerderij De Lagemaat op Strubbelenburg in de lente.
(foto Piet de Kruif 2 mei 2012)*



Help mee om het verleden van ons dorp te bewaren!

- | | |
|---|--------------------------------|
| - foto's en films (ook op cd/dvd) | - boeken e.d. |
| - brieven en oude papieren | - programmaboekjes |
| - reünie- en jubileumboekjes | - kerkbodes en jaargidsen |
| - geboorte-, huwelijks- en overlijdenskaarten | - adres- en telefoongidsen |
| - archeologische vondsten | - folders, brochures |
| - (gebruiks)voorwerpen | - kranten vóór 1975 |
| | - plattegronden en luchtfoto's |

U kunt deze en andere stukken aanbieden in de Oudheidkamer op de tweede etage van het Cultuurhuis, Dorpsstraat 40d, tijdens openingstijden (zie voorin).

Of belt u met de secretaris: 033 - 286 36 49 om stukken bij u thuis af te halen.

Van foto's kunnen we een afdruk (scan) maken indien u de originelen liever zelf houdt.